

Riktlinje hot, hat och våld mot förtroendevalda

Antagen av: Kanslichef
Datum: 2024-05-14

Innehåll

Inledning.....	3
Bakgrund	3
Syfte och mål.....	3
Ansvar	3
De politiska partierna	4
Polismyndigheten	4
Sjöbo kommun	4
Definition hot, hat och våld.....	5
Olaga hot	5
Olaga integritetsintrång	5
Misshandel	5
Ofredande och sexuellt ofredande.....	6
Åtgärder före, under och efter en otillåten påverkan	6
Förebyggande arbete	6
Vid otillåten påverkan	6
Efter att ett brott är begått	7
Anmäla brott.....	8
Om du blivit utsatt för brott.....	8
Att tänka på	8
Stöd.....	9

Inledning

Sjöbo kommun är en politiskt styrd organisation och därmed har kommunen ett särskilt ansvar att värna de demokratiska värden som utgör grunden för kommunens verksamhet.

Förtroendevalda ska kunna känna sig trygga i sitt beslutsfattande i meningen att de inte blir utsatta för någon typ av otillåten påverkan, till exempel hot, hat eller våld.

Dessvärre utsätts förtroendevald för kränkningar och hot vilket kan skapa oro, för egen del och för anhöriga, och leda till att förtroendevalda censurerar sig själva. Det är ett allvarligt problem om människor undviker att delta i det demokratiska samtalet för att det innebär risk för hot, hat eller våld.

Sjöbo kommun tar dessa händelse på stort allvar och accepterar ingen form av otillåten påverkan mot förtroendevalda.

Bakgrund

Under valåret 2022 utsattes tre av tio förtroendevald av någon form av hot, hat eller våld¹. Tonen i det demokratiska samtalet hårdnar i samhället och hot och hat i digitala miljöer når de förtroendevalda dygnet runt, året runt. Dessa brott utgör ett allvarligt hot mot den demokratiska beslutsprocessen.

Syfte och mål

Riktlinjen är tänkt som ett stöd och en vägledning för Sjöbo kommuns förtroendevalda i syfte att öka tryggheten vid utförandet av offentliga förtroendeuppdrag. Sjöbo kommun verkar för att förtroendevalda genom hot, våld eller allvarliga trakasserier inte ska kunna påverkas i sin roll som beslutsfattare. Uppdraget som förtroendevald ska kunna genomföras utan inskränkningar samt med en god känsla av trygghet och säkerhet.

Sjöbo kommun ser allvarligt på alla inslag av hat, hot och våld mot förtroendevalda och målet med riktlinjen är att få samtliga förtroendevalda att se allvaret i alla former av hot, hat och våldshandlingar samt att öka anmälningsbenägenheten. Detta för att kunna utreda de brott som begås men också för att ge möjlighet att utveckla ett systematiskt arbete för att kunna förebygga framtida händelser.

Ansvar

Sjöbo kommun har som arbetsgivare skyldighet att följa det lagstadgade arbetsmiljöansvaret, vilket bland annat ställer krav på att förebygga hot och våld i de anställdas arbetsmiljö och ge råd och stöttning om någon ändå drabbas.

Förtroendevalda är inte formellt sett anställda och omfattas därmed inte av arbetsmiljölagstiftningen. Det är därför i huvudsak det egna partiet och eller partiets gruppledare som har ansvaret för sina förtroendevalda.

Även om samtliga partier har ett eget ansvar i frågan anser Sjöbo kommun att det viktigt att de förtroendevalda känner att de har stöd i kommunen i händelse av hat, hot eller våld. Denna

¹ [Politikernas trygghetsundersökning 2023 - Brottsförebyggande rådet \(bra.se\)](#)

riktlinje beskriver därför vilket stöd våra förtroendevalda kan få och hur man ska gå tillväga om man utsätts för otillåten påverkan.

Säkerhetsfunktionen som leds av kommunledningsförvaltningen samordnar arbetet.

De politiska partierna

Det är partierna och partiets gruppleddare som har det huvudsakliga ansvaret för sina förtroendevalda och ska stödja sina medlemmar i händelse av hat, hot eller våld. Blir en förtroendevald utsatt för trakasserier i form av hat, hot eller våld ska detta, förutom att hanteras inom eget politiskt parti, polisanmälas och incidenten ska rapporteras till kommunens säkerhetsfunktion.

Säkerhetspolisens handbok ”Personlig säkerhet”² finns att tillgå digitalt via säkerhetspolisens hemsida. I denna bok finns rekommendationer för hur säkerhetsansvarig i partiet kan upprätta rutin för att hantera hat, hot eller våld mot förtroendevalda.

Ordförande

- Har ett ansvar tillsammans med gruppleddaren för aktuellt parti att riktlinjen blir kända för de förtroendevalda samt att de följs.

Gruppleddarna inom de politiska partierna

- Har ett ansvar tillsammans med ordförande att riktlinjen blir kända för de förtroendevalda samt att de följs.
- Ska stödja sina medlemmar i händelse av hat, hot eller våld samt vid behov ha ett övergripande ansvar för kontakter med polis och kommunens säkerhetsfunktion.
- Ska vara väl uppdaterad kring eventuella risker som kan förekomma för de förtroendevalda inom sitt parti samt aktuella, kontroversiella frågor som väcker starka känslor bland medborgarna.
- Ska tillsammans med kommunens säkerhetsfunktion ansvara för rådgivning och stöd till utsatta.

Förtroendevalda

- Ska medverka vid utbildningar om hot och våld.
- Ska känna till riktlinjen
- Har ett ansvar att rapportera eventuella incidenter till partiets gruppleddare, polisen samt kommunens säkerhetsfunktion.

Polismyndigheten

Det är Polismyndigheten som har huvudansvaret för skydd av förtroendevalda i en kommun. När en förtroendevald blivit utsatt för en brottslig handling ska därför en polisanmälan göras.

Sjöbo kommun

Säkerhetsfunktionen vid kommunledningsförvaltningen kan bistå med rådgivning och stöd till förtroendevalda som blivit utsatta för hot och trakasserier. Kommunens säkerhetsfunktion tar

² [Personlig säkerhet - Säkerhetspolisen \(sakerhetspolisen.se\)](https://www.sakerhetspolisen.se)

emot, dokumenterar och administrerar incidentrapporter och vid behov informerar och anordnar utbildning kring hot, hat och våld.

Definition hot, hat och våld

Ett samlingsnamn för hot, hat och våld är otillåten påverkan. Med otillåten påverkan avses hot samt våldssituationer mot person eller egendom som riskerar att påverka den enskildes beslut vilket i förlängningen kan utgöra ett hot mot demokratin. Otillåten påverkan kan handla om påtryckningar som:

- Trakasserier i form av kräkning, ofredande eller subtila hot
- Hot som exempelvis utpressning eller uttryck som medför att den hotade personen fruktar för sin egen eller annans säkerhet eller egendom
- Fysiskt våld mot person eller egendom
- Korruption i form av otillbörliga erbjudanden av olika slag
- Påverkansoperationer från främmande makt i syfte att påverka demokratin

Olaga hot

Brottsbalken 4 kapitlet 5§

Den som hotar någon annan med brottslig gärning på ett sätt som är ägnat att hos den hotade framkalla allvarlig rädsla för egen eller annans säkerhet till person, egendom, frihet eller frid, döms för olaga hot till böter eller fängelse i högst två år.

Om brottet är grovt döms för grovt olaga hot till fängelse i lägst ett och högst fyra år. Med hot mot den personliga säkerheten avses hot om våld. Från och med den 1 januari 2019 omfattas också hot om brott mot någons frihet eller frid, det vill säga den personliga integriteten. Det kan till exempel gälla hot om att sprida nakenbilder på någon annan. Bestämmelsen kan också gälla förtäckta hot om allvarliga brottsliga angrepp där hotet till exempel är antytt eller underförstått.

Olaga integritetsintrång

Brottsbalken 4 kap. 6c§

Den som gör intrång i någon annans privatliv genom att sprida bild på eller annan uppgift om någons sexualliv, bild på eller annan uppgift om någons hälsotillstånd, bild på eller annan uppgift om att någon utsatts för ett brott som innefattar ett angrepp mot person, frihet eller frid, bild på någon som befinner sig i en mycket utsatt situation, eller bild på någons helt eller delvis nakna kropp döms, om spridningen är ägnad att medföra allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör, för olaga integritetsintrång till böter eller fängelse i högst två år. Det ska inte dömas till ansvar om gärningen med hänsyn till syftet och övriga omständigheter var försvarlig.

Misshandel

Brottsbalken 3 kap. 5§

Den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom eller smärta eller försätter honom eller henne i vanmakt eller något annat sådant tillstånd, döms för misshandel till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

Ofredande och sexuellt ofredande

Brottsbalken 4 kapitlet 7§

Ofredande är ett vanligt brott mot förtroendevalda. För att det ska räknas som ett ofredande behöver det vara en kännbar störning av den utsattes frid. Exempel på detta kan vara ”telefonterror”, ihärdig och ovälkommen uppvaktning via e-post, sms eller sociala medier.

Den som fysiskt antastar någon annan eller utsätter någon annan för störande kontakter eller annat hänsynslöst agerande döms, om gärningen är ägnad att kränka den utsattes frid på ett kännbart sätt, för ofredande till böter eller fängelse i högst ett år.

Sexuellt ofredande är en gärning som kan kränka den enskildes sexuella integritet och anses allvarligare än ett ofredande. Brott med sexuell innebörd är generellt allvarligare och har därför högre straffsats. Sexuellt ofredande kan ske både genom ord eller handling. Brottet kan ge böter eller fängelse i högst två år.

Åtgärder före, under och efter en otillåten påverkan

Förebyggande arbete

- Undvik ensamarbete vid påtagliga risksituationer. Om ej möjligt – se till att någon kollega eller närstående vet vart du befinner dig och din tidsplan.
- När du besöker nya platser – se alltid till att du arbetar i en säker miljö och att det finns möjlighet att lämna platsen om en situation skulle eskalera.
- Placera dig aldrig i ett hörn där du kan bli trängd/fast.
- Undvik att ta dig till och från platser ensam eller där det är svårt att få andras uppmärksamhet om du känner på dig att du av någon anledning kan bli hotad.
- Diskussioner med en orolig eller upprörd person ska, i den mån det går, alltid göras när det finns flera personer i närheten.
- Bemöt alltid aggressioner på ett sansat sätt för att minska risken för att situationen ska eskalera.
- Försök behålla lugnet.
- Bemöt personen med respekt, lyssna aktivt och skapa en meningsfull kommunikation.
- Inför eventuella allmänna sammankomster kan en riskanalys göras tillsammans med säkerhetsfunktionen i kommunen och polisen. God framförhållning i planeringen och samverkan mellan partiet och polisen och säkerhetsfunktionen är en framgångsfaktor.

Vid otillåten påverkan

Vid pågående brottslig handling ring 112.

- Ta inga personliga risker i onödan!
- Vid en hotfull situation kontakta polis på telefon 112.
- Om situationen upplevs som hotfull - skapa andrum, t.ex. genom att förflytta er till ett annat rum/annan plats. Passa eventuellt på att bjuda in andra personer att delta.
- Undvik att bli ”myndighetsperson”, var inte ”skrämmande”. Tala lugnt om att polisanmälan kommer att göras om den aggressive fortsätter med sitt hotfulla beteende.
- Larma vid behov andra personer på lämpligt sätt (larmknapp, telefon, rop etc.).

- Om du som finns i närheten upplever en hotfull situation, stanna kvar och följ händelsen för att eventuellt kunna ingripa och vid behov larma polis.

Efter att ett brott är begått

Vid fysisk skada - uppsök alltid akutmottagning för omhändertagande och dokumentation.

- Polisanmälan ska göras av den som blivit utsatt eller av vittne.
- Om händelsen är av sådan art att målsäganden är rädd för repressalier kan åtkomstskydd begäras. Åtkomstskyddet gör att personuppgifterna är skyddade under förundersökningen. Vid eventuell rättegång gäller offentlighetsprincipen.
- Rapportera händelsen till säkerhetsfunktionen i kommunen.

Inom partiet

- Kontakta partiets gruppledare för övervägning av vidare stöd - ta hand om den eller de som drabbats psykiskt. Ge information till berörda i direkt anslutning till det inträffade. Överväg ytterligare information till övriga partifunktionärer och partimedlemmar.
- Förbered hantering av förfrågan från media. Vem är talesperson? Vad ska sägas? Är hotbilden av sådan art att man behöver sprida informationen?

Hot via brev, telefon, sms och mejl och annan media kan upplevas som obehagligt även om de inte är av akut karaktär.

Några viktiga råd om du får ett hot via internet

- Tänk på att inte radera de hot du får via internet, polisen behöver dem i digital form för att kunna spåra vilken dator de har skickats från.
- Gör skärmdumpar på det du kan.

Några viktiga råd om du får ett hot via telefon

- Lyssna uppmärksamt och avbryt inte den som ringer.
- Notera tid, bakgrundsljud, kön, ålder, dialekt och annat som kan vara av intresse vid en polisiär utredning.
- Upprepa det som den uppringande säger och låtsas som att du inte hör ordentligt. Använd fraser som "Förlåt, jag hörde inte riktigt vad du sa?" På så sätt förlängs samtalet vilket kan ge dig mer information och därmed underlätta identifieringen av den uppringande.

Var uppmärksam på försändelser som har

- Ojämnt eller buckligt utseende.
- Avvikande vikt, det vill säga ovanligt lätt eller tungt i förhållande till storleken.
- Fettfläckar på kuvertet eller omslaget eftersom sprängämnen kan innehålla fett.
- Underlig eller ovanlig lukt.
- Adresstikett eller okänd handskriven adress.
- Ovanlig påskrift eller förtryckta bokstäver med "inskränkande" text, till exempel personligt, privat eller brådskande.
- Avsändare och adress som tyder på önskad anonymitet.
- Överdrivet antal frimärken.

- Tecken på att kuvertet eller omslaget har varit öppnat och sedan återförslutits.
- Oförklarliga metallband, trådar, folie eller liknande.
- Ljud som försändelsen ger ifrån sig, till exempel surrande, tickande eller skvalpande.
- Dykt upp oväntat och oförklarligt, till exempel via en specialleverans med bud eller till receptionen på din arbetsplats.

Rapportera alla tillbud och incidenter till partiets gruppleddare och kommunens säkerhetsfunktion³.

Anmäla brott

Om du blivit utsatt för brott

Grunden är att en polisanmälan ska göras om man som förtroendevald blir utsatt för ett brott. Det är den som drabbas som avgör om en anmälan ska göras, men det är viktigt att ha i minnet att en polisanmälan ger betydligt större möjligheter för polisen att förhindra nya brott och att lagföra gärningspersonen. Kommunens säkerhetsfunktion kan hjälpa till med råd och stöd och även hjälpa till med polisanmälan.

- Ring polisen på telefonnummer 114 14 eller vid akut fara 112.
- Gå till en polisstation och upprätta en anmälan.
- Gör en digital anmälan via polisens hemsida
- [Hat, hot, våld och sexualbrott | Polismyndigheten \(polisen.se\)](#)

Brott mot förtroendevalda är ett allvarligt hot mot demokratin och ska aldrig accepteras. Sedan den 1 januari 2020 finns en särskild straffskärpningsgrund (brottsbalken 29 kap, 2§) avseende brott som begås mot förtroendevalda.

Förtroendevalda har lagstadgad rätt att begära att en polisanmälan blir åtkomstskyddad. Detta innebär att det endast är de tjänstepersoner hos polisen som är berörda och arbetar med det aktuella ärendet som kan ta del av innehållet

Att tänka på

Alla händelser av hot, hat och våld ska anmälas till polisen.

- Polisanmäl alltid om du misstänker att du har blivit utsatt för en brottslig handling.
- Förringa inte din egen eller någon annans utsatthet. Händelsen kan vara början på något större eller redan en del av en större påverkan med andra inblandade.
- Anmäl så snabbt som möjligt.
- Spara bevis om det är möjligt. (E-post, inlägg på sociala medier, sms eller röstmeddelande).
- Var noga med tider, platser och hur ofta och under vilken tid utsattheten pågått.
- Uppge i anmälan att du är förtroendevald och om du tror att brottet riktats mot dig på grund av ditt uppdrag.

³ [Kris och säkerhet - Sjöbo Intranät \(sjobo.se\)](#)

Stöd

Om polisen bedömer att en förtroendevald befinner sig i en utsatt situation kan ett personlarm erbjudas. Det finns också möjlighet till annat skydd om behov uppstår. Vidare kan diskussion tas med den lokala polisen om hur arbetet med en eventuell personsäkerhetsverksamhet kan användas. Det är polisen som bedömer hur stort behovet av skydd är och vilken skyddsåtgärd man beslutar att vidta i det enskilda fallet. All stöttning med krissamtal och stöd sker i det egna partiet.